

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus I. Prooemialis De Principiis communibus Doctrinae Moralis,
Conscientia, Actu Humano, Et Peccato In Genere

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Sectio IV. Peccatorum divisiones variæ indicatæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59488](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59488)

sivo fiunt, ad unum moraliter pertinent ministerium absolvendi vel communicandi. Hoc est ministerium ex natura sua non determinatum ad certas personas vel Hostias, quin potius potest per modum sacri Tribunalis communis, ut omnibus ad tribunal accedentibus jus dicatur: omnibus ad mensam sacram accumbentibus sacrum factum apponatur: ac proinde in Confessione faciet dicere: *Ministravi Sacramentum poenitentiae aut Eucharistiam* (positâ sententiâ etiam hoc peccatum mortale) *in statu peccati mortalis semel*. Aliud dicitur, si Sacerdos in mortali existens sepius delictis, & moraliter interruptis vicibus se praeparat ad absolvendum, vel communicandum. Tunc enim, sicut in peccato mortali censetur mortaliter multiplicare Ministeria sacra, ita sanè & multiplicabit peccata: quâ ratione etiam is, qui in Natali Domini omnes tres Missas celebrat in peccato mortali, ter peccaret mortaliter, tria distinctissima sunt Ministeria, ad invicem per se ordinata unius minimè ordinata. Vide *Dianam* Tr. 7. ref. 41. & 43. Sed de his omnibus latius de p. 3. *Theol. mea Sacram. cap. 3. quæst. 5. art. 26. per totum.*

SECTIO IV.

Peccatorum Divisiones variae indicantur

SUMMARIUM.

23. Peccatum personale & actuale varie dividitur.
24. Explicatur peccatum commissionis, & omissionis.
25. Peccatum pure omissionis physice quidem possibile est.
26. Moraliter tamen ordinariè fit cum actu positivo.

Voluntate omittendi, vel alio, qui omissionis causa fore
prævidetur.

17 Quos solos, & sua tantum malitia insuit omisso;

18 Non item alios merè concomitantes, nisi & ipsi ex ob-
jecto, vel aliunde sint mali.

Pecatum personale & actuale ulterius dividi. 23

Tur. I. Penes *materiale*: in peccatum com-
missionis, & omissionis, de quibus hâc Sectione.
II. Penes *formale* seu reatum culpæ, in mortale
& veniale, de quibus *cap. seq.* III. Penes subje-
ctum peccati, in internum, & externum, seu pec-
catum cordis, oris, & operis, de quibus *cap. 6.*
IV. Penes *causam peccari*, in peccatum ex igno-
rantia, infirmitate, & certa malitia, de quibus,
& annexis, *cap. 7.* V. Penes objectum contra, vel
circa quod peccatur, dividitur in peccatum con-
tra DEum, contra proximum, & contra seipsum.
Peccata contra DEum specialiter dicuntur, quæ
opponuntur virtutibus Theologicis, Fidei, Spei,
Charitatis, atque Religionis, de quibus in primo
præcepto Decalogi. Peccata contra proximum di-
cuntur, quæ Charitati & Iustitiæ repugnant; de
quibus in præceptis secundæ Tabulæ. Peccata
contra seipsum dicuntur, quæ Temperantiæ, &
Fortitudini adverfantur, de quibus multa sparsim
infra præsertim *c. 6. & 7.* VI. Peccata alia dicun-
tur carnalia, alia spiritualia. Peccata spiritualia ap-
pellantur, quæ consistunt in concupiscentia, seu in
inordinata delectatione spirituali vel animali in-
terna, ut superbia, avaritia &c. Carnalia dicuntur,
quæ consistunt in concupiscentia & inordinata
delectatione externa, ut gula, & luxuria. Indicat
hanc

hanc divisionem Apostolus 2. Cor. 7. *Mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus.* docet S. Gregorius l. 31. *Moral. c. 31.* dicens septem vitiis capitalibus quinque esse spirituales inanem gloriam, invidiam, avaritiam, iram, cupiditatem: & duo carnalia; ingluviem, seu gulam, luxuriam, de his c. 7. *sect. 4. tota.* Sed hic pariter loco explicanda veniunt

Peccatum Commissionis, & Omissionis.

24 **P**eccatum commissionis est actus voluntarius malus, factus contra præceptum negativum, ut odium, homicidium, adulterium, furtum. Hi enim actus sunt contra præcepta negativa, *occides, non mæchaberis, non furtum facias.* Quorum præceptorum negativorum seu prohibitorum ea natura est, quòd obligent semper, & pro semper: quia scilicet nullo unquam temporis momento licet committere, quòd universaliter prohibetur. Peccatum omissionis est privatio actus debiti ex præcepto affirmativo, ut *non amare Deum vel proximum, quando oportet, non suscipere proximo extreme egenti, non restituere aliquid, negligere Sacrum, Horas, studia, aliudve opus ex lege, officio, obedientia debitum.* Omnia sunt contra præcepta affirmativa seu præcipientia, quorum ea natura est, quòd obligent semper, non pro semper, sed solum pro determinato tempore per legem vel rectam rationem. Unde peccatum commissionis posse fieri omni tempore, non item peccatum omissionis. V. g. semper

in die potest quis blasphemare, maledicere &c. at die festo, non potest nisi semel Sacrum omittere. De peccato commissionis generatim nihil hinc dicendum speciale, præter dicta, & dicenda in sequentibus. Aliqua verò ad moralia spectantia explicanda sunt de peccato omissionis, quæ potest esse voluntaria, aut directè, cum quis directè & ex proposito vult omissionem, ut nolo hodie audire Sacrum, dicere Horas &c. aut indirectè, cum quis directè & ex proposito solum vult actum aliquem incompossibilem cum executione actus debiti, vel cum impletione præcepti.

ASSERTIO V.

Peccatum omissionis pura possibile physicè: moraliter fit cum actu positivo, scilicet voluntate emittendi, vel alio actu, qui causa omissionis fore prævidetur: quos solos sua tantum malitia inficit, non item alios actus merè concomitantes. Ita Auctores citandi.

§. I.

Peccatum pura omissionis possibile physicè. Hoc est. Simpliciter & physicè potest dari pura ommissio voluntaria, libera & culpabilis absque omni actu positivo moraliter efficiente omissionem. Ita Scotus in 4. d. 49. q. 20. cum Suis & aliis apud Tanner. tom. 2. disp. 4. q. 4. dub. 1. Ratio solida est. Quia voluntas libera est, non tantum quoad specificationem, ut, proposito objecto, possit illud velle, vel nolle positive, sed etiam, & multò magis quoad exercitium, ut, proposito

ocunq; objecto, possit illud velle vel non velle
 nino negativè se habendo: posito ergo dilectio-
 ine: *hic & nunc Deum amandum, Sacrum audi-
 iendum esse, &c.* poterit voluntas non tantum
 velle aut nolle positivè, sed etiam suspendere
 omnem actum, & merè negativè se habendo
velle: atqui hoc posito, erit ommissio pura, volun-
 taria, ac libera, ideòque culpabilis: *Voluntaria* quia
 dem, non utique positivè directè, vel indirectè
 ut per se constat, sed interpretativè tamen, & ca-
 tè, quia nimirum voluntariè non est nolita, non
 possit & deberet: quidquid enim voluntas potest
 & debet nolle vel cavere, & non cavet, interpre-
 tativè & tacitè velle censetur, secundum omnia
Libera verò, & culpabilis est, quia inest voluntas
 pro instanti, quo potest, & debet ei non inesse
 quia pro eodem instanti potest, & debet ei inesse
 actus oppositus, *velle amare Deum, velle audire
 Sacrum, &c.* Ergo datur ommissio pura volun-
 taria & culpabilis, saltem interna, absque omni
 actu positivo moraliter concurrente. Atqui eadem
 est ratio de omissione externa Sacri v.g. Non
 aliquis die Festo studio vacans, & interim auditu
 signo, recordatus obligationis de Missa audienda
 potest absque omni actu positivo de Missa audi-
 enda, vel non audienda, simpliciter pergere
 in studiis Sacrum negligere, absque eo, quod de
 aliquo affectu positivo studiorum negligat. Quod
 casu iterum erit ommissio pura, voluntaria, libera
 culpabilis, eadem ratione, quâ supra: ergo datur
 peccatum puræ omissionis etiam externum absque

omni actu positivo moraliter afficiente ipsam omissionem, qui scilicet aliquo modo sit causa omissionis, seu ex cuius affectu fieret ipsa ommissio. Caterum evidens est, omissionem, præsertim externam, semper conjunctam esse cum alia actione, si actio latè sumatur, etiam pro somno, quiete, &c. Dum enim quis omittit Sacrum, interim necessario aliquid cogitat, dicit, facit, ambulat, sedet, jacet: &c. non tamen necessario aliquid facit, propter quod velit ommittere Sacrum.

§. II.

Moraliter fit cum actu positivo, scilicet voluntate omittendi, vel alio actu, qui causa omissionis fore prævidetur. Ita enim ordinariè fieri satis experientia probat: idque solum probant Auctores adversarii, & vult *S. Thomas* 1. 2. q. 71. art. 5. *Quæstio* hic solum est, quando fiat peccatum omissionis? Contrariæ sunt sententiæ Doctorum. *Alensis, Richardus, alii cum Vasquez disp.* 49. c. 2. absolute volunt, fieri eo tempore, quo ponitur causa omissionis, & non quando fit ommissio, quia tunc non est amplius in potestate agentis. *Contrà D. Thomas* 2. 2. q. 79. art. 3. ad 3. *Sanchez* l. 4. *Moral.* c. 17. n. 9. & alii absolute volunt, fieri eo tempore, quo præceptum est implendum, quia pro illo tempore duntaxat obligat præceptum. Utraque sententia in suo sensu vera est. Nam certum est apud omnes, peccatum omissionis formaliter inchoari eo tempore, quo ponitur voluntas omittendi, vel actus, qui causa omissionis fore prævidetur, & saltem

materialiter compleri, vel consummari eo tempore, quo fit ommissio actus præcepti. Ratio patet. Quia peccatum omissionis formaliter completè consistit in voluntaria & actuali privatione actus debiti pro tempore, quo obligat præceptum. V. g. audiendi Sacrum manè: atque ommissio illa incipit esse voluntaria eo puncto temporis, quo ponitur voluntas omittendi, vel consummatur ommissio: actualis autem ommissio quando transit tempus ponendi actum præceptum, puta hora Missæ: ergo peccatum omissionis formaliter incipit, quando ponitur voluntas vel causa omissionis, & completur saltem materialiter, quando fit ipsa ommissio: idque manet in ordine ad Judicium Sacramentale: semper enim necessarium est, & sufficit confiteri ipsam omissionem voluntariam: item in ordine ad poenas & censuras Ecclesiasticas fortè propter omissionem impositas, quæ non incurruntur, nisi tempore ratione omissionis completæ. II. Certum est apud omnes, peccatum omissionis formaliter consistere, & consummari eo tempore, quo fit ommissio actus præcepti, quando eousque manet in potestate hominis implere præceptum, & mala voluntate directa, vel indirecta omitti: revocata non potest. Quia tunc ipsa actualis ommissio est adhuc potestativa voluntaria, aut directè in voluntate omittendi, vel indirectè in causa voluntarè posita & non ablatà cum adhuc posset auferri. Et sic verissima est secunda *Sententia*. III. Certum quoque esse debet, peccatum omissionis formaliter non potest

amplius durare vel compleri tempore, quo fit omissio, quando non est amplius in potestate hominis implere præceptum, & ante tempus implendi præceptum voluntas mala jam revocata fuit: ut si jam sis in itinere dolens, sed non potens amplius audire Sacrum: tunc enim omissio secuta non potest amplius esse peccatum, cum nullo modo sit amplius voluntaria, nec directè in se, nec indirectè in causa posita, quam velles, sed non potes amplius auferre: de quo etiam *supra c. 2. de voluntario indirecto* mentio facta. Et sic verissima est sententia prima. IV. Ut verò, quando quis voluntariè posuit causam omissionis, quâ se reddidit impotentem implere præceptum: ut si die Festo conferas te iter, potationes, somnum, prævidens te necessariò omissurum Sacrum, & postea amplius non potes audire, nec voluntatem malam revocans, omittis, siquidem tunc adhuc revocare possis, adhuc tunc formaliter completur peccatum omissionis. Quia tunc illa omissio licet non sit amplius actû voluntaria in se, vel in sua causa, est tamen adhuc voluntaria virtualiter in sua causa voluntariè posita, seu ante habitam malam voluntate agendi aliquid impossibile currere auditione Sacri nondum pœnitendo revocata, cum tamen adhuc revocare posses, ut supponitur: quòd si verò tunc amplius revocare non possis, ut si jam dormiens vel plenè ebrius omittas, sanè actualis omissio non poterit esse amplius peccatum, quia nullo modo amplius voluntaria.

Et sic rursus utraq̃ue sententia diversâ ratione
vera est.

§. III.

27 **Q**uos solos, & suâ tantum malitiâ infecti. Hæc
est. Ipsa voluntas seu propositum omittendi, & omnis actus, qui est causa peccaminosæ
omissionis, peccatum est, juxta rationem omissionis, nulle tamen modo distinctum ab ipsa
peccato omissionis. *Communis cum S. Thomæ*
I. 2. q. 71. art. 5. Ratio est. Quia omnis voluntaria
causa peccati peccatum est, juxta rationem peccati causati; sed & ipsa voluntas omittendi
aliquid debitum, v. g. Sacrum, Horas, &c. & omnis actus voluntarius causans omissionem
debiti, seu cujus affectu operans omittit actum
debitum, est causa voluntaria illius peccaminosæ
omissionis, ut ex terminis patet. Ergo & voluntas
omittendi, & actus causans omissionem (est
quin indifferens, vel etiam ex objecto bonus, ut
ut si omittas Sacrum, ut interim studeas, &c. præ
invisas, aliudve opus pium non magis debet
præstes) semper est peccatum pro ratione omissionis,
nullo tamen modo, specie, vel numero
distinctum ab ipsa omissione peccaminosa: quod
nimirum secundum se nullam, ut supponitur, habet
malitiam peccati, sed præcisè relative ad omissionem;
quatenus scilicet est causa vel medium omissionis
peccaminosæ, ideoque omnino peccatum
specie & numero peccatum constituit cum peccato
omissionis. Unde licet illi actus materialiter
positivi sint, & commissiones, formaliter tamen

ut peccata, quia præcisè habent malitiam omissionis, simpliciter peccatum omissionis dici debent; & in confessione sufficit dicere omissionem: v, g. *omisi Sacrum* &c. tacendo actus, qui causa fuerunt omissionis, & aliunde peccata non sunt.

§. IV.

Non item alius omissionem merè concomitantem. Hoc est. Actus, qui nullo modo causa sunt omissionis, sed merè per accidens omissionem comitantur; ut si die Festo ob suspectam tempestatem, vel aliam causam jam decrevisse ommittere Sacrum, postea verò tempore Sacri audiendi, ut tempusteras, velis ambulare, ludere, studere, agrum invisere, &c. nullo modo peccata sunt: sed manent actus indifferentes, vel etiam boni, quales sunt ex objecto. *Medina, Angelus, Azorius, alii cum Layman. l. 1. Tr. 3. c. 4. n. 3.* Ratio est. Quia tales actus merè concomitantes omissiones, nullam omninò habent malitiam: neque ex se ipsis, ut supponitur: neque ratione omissionis, quia ad illam nullo modo concurrunt, vel referuntur; neque etiam ex circumstantia talis temporis Sacri indebiti, quo nimirum est obligatio audiendi Missam, vel alterius Præcepti: nam seclusà omissione Sacri, ad quam talis actus omninò est impertinens, solum tempus minimè redderet actum malum: ergo, &c. Idèmpo dicendum, cum actui, qui est causa omissionis, per accidens alius actus jungitur. Ut si volens ommittere Sacrum exspatiandi gratiâ, cal

offendas ludentes, potantes, piscantes, venantes
 iisque te præter priorem intentionem conjugat
 lus ille, potatio, piscatio, venatio non sunt
 malâ ratione omissionis: quia seclusis illis, tam
 vi prioris intentionis nihilominus foris manent
 & Sacrum ommitteres.

29 DICES cum adversariis *Valentia, Vasquez, &*
aliis. Hoc ipso, quo tali tempore audire Sacrum
 teneor, etiam teneor illo tempore abstinere ab o
 mni alio opere impossibile cum auditione Sa
 cri: ergo hoc ipso, quo tempore Sacri exerceo
 opus impossibile, pecco. Respondetur, quod
 distinguendo antecedens. Teneor tunc abstinere
 per se directè; nego antecedens. Per accidens
 & indirectè, quatenus teneor audire Sacrum: con
 cedo antecedens, & nego consequentiam. Quod
 non pecco vel transgredior legem audiendi Sa
 crum per illum actum contrarium impossibi
 lem, nisi quia & quatenus est mihi aliquo modo
 causa voluntaria transgressionis, seu omissionis
 præcepti, quod non contingit in proposito.

30 Excipiendum semper. I. Nisi actus causans
 concomitans omissionem ipse ex objecto, vel ex
 circumstantia malus esset. Ut si velis omitt
 Sacrum, ut interim potites, forniceris, occidis.
 Tunc enim apud omnes constat esse duplex pecc
 atum. II. Si quis actu causante, vel comitante
 omissionem se etiam impotentem redderet malum
 tempore ad implendum præceptum. Ut si nolens
 dicere Horas in diuturna navigatione Breviarium
 in aquas projicias: aut nolens servare emissum ve
 rum

tum simplex Castitatis vel Religionis ingredien-
 da; Matrimonium contrahas &c. Talis actus
 est distinctum peccatum ab omissione, & ut di-
 stinctum in Confessione fatendum. Quia enim fa-
 cile contingere potest, ut homo pœnitentiã ductus
 malam voluntatem omittendi opus debitum re-
 vocet, & implere velit, nova, & distincta malitia
 est ultra voluntatem omittendi, etiam se pro tau-
 to tempore vel impotentem reddere ad imple-
 dum opus debitum, etiam cum maximè volet, ut
 cum aliis notat *Layman. cit. n. 4. III.* Si quis tem-
 pore Sacri volens ludere, potare, venari, &c.
 tam inordinatum affectum erga ejusmodi actus
 gereret, ut ideò paratus sit legem Dei transgredi,
 ejusque gratiã, & amicitia privari, distinctum &
 gravissimum peccatum committeret contra Cha-
 ritatem Dei: quia in eo actu ultimum finem con-
 stitueret secundum omnes. Sed de hoc audies
 cap. seq.

CAPUT V.

DE

PECCATO.

Mortali, & Veniali.

SUMMARIUM.

1. Peccata non sunt equalia.
2. Nec omnia mortalia.
3. Sed aliqua venialia tantum.
4. Etiam ex natura sua, non solum ex miseratione divina.

A a 5

ASSER-